

Laaggeletterden vinden en bereiken: je doelgroep bepalen en je in hen verplaatsen

In mei en juni 2022 deelden gemeenteambtenaren die de regie hebben op het thema laaggeletterdheid hun kennis en ervaring. Daarmee verstevigen ze de lokale aanpak laaggeletterdheid. In dit artikel delen we de inhoud uit de sessie 'Vinden en bereiken van laaggeletterden'.

Laaggeletterden met Nederlands als tweede taal (NT2'ers) zijn meestal wel in beeld. Laaggeletterden met Nederlands als eerste taal (NT1'ers) zijn vaak moeilijker te vinden en te bereiken. Bijvoorbeeld omdat er een taboe heerst op het onderwerp. Of omdat mensen zich schamen voor hun beperkte basisvaardigheden. Ook zijn er laaggeletterden – met name jongeren – die hun beperkte basisvaardigheden helemaal niet als probleem ervaren. Daar komt bij dat ambtenaren zich met nog veel meer onderwerpen moeten bezighouden. Er is dus weinig tijd voor de aanpak laaggeletterdheid.

NT1'ers vinden en bereiken

Om NT1'ers wél te vinden en te bereiken, is het belangrijk dat je iets aanbiedt waar ze behoefte aan hebben. En dat je communiceert op een manier en plek die bij hen past. De volgende stappen helpen daarbij:

Stap 1: Laaggeletterden in beeld krijgen

Krijg een beeld van de laaggeletterden in jouw gemeente. [Geletterdheidinzicht](https://geletterdheidinzicht.nl) kan daarbij helpen.

Stap 2: Doelgroep bepalen

Bepaal op welke groep laaggeletterden je je wilt richten. Waarmee houden zij zich bezig? Gaat het bijvoorbeeld om ouders met kinderen op de basisschool? Of zijn het vooral oudere laaggeletterden? Eén van de manieren om dat te achterhalen, is door te werken met profielen of persona's. Je kunt daarbij gebruik maken van bestaande modellen (zoals [KLASSE!](#) of de [profielen van Lost Lemon en Muzus](#)). Je kunt ook eigen profielen voor jouw gemeente maken.

Stap 3: Passend aanbod opstellen en aanbieden

Wat wil jouw doelgroep leren? Ontwikkel aanbod dat daarop inspeelt. Of voeg een taalcomponent toe aan bestaand aanbod. Bied het vervolgens aan op een plek waar jouw doelgroep graag komt en communiceer erover op een manier die hen aanspreekt. Werk daarbij samen met mensen die een vertrouwensband met jouw doelgroep hebben. Bijvoorbeeld een sociaal werker in het buurthuis, de dominee of imam, de huisarts of iemand van de voetbalvereniging. Zij kunnen doorverwijzen naar mogelijkheden voor mensen om hun basisvaardigheden kunnen verbeteren. Of misschien organiseer je samen camouflageaanbod, als opstapje naar beter leren lezen, schrijven of rekenen?

Tips van gemeenteambtenaren voor het vinden en bereiken van laaggeletterden:

- Betrek de doelgroep bij je aanpak. Vraag wat mensen met beperkte basisvaardigheden willen leren en wat ze nodig hebben. Dit kan bijvoorbeeld in een [changelab](#).
- Leg contact met je collega-gemeenteambtenaren. Er is een verband tussen laaggeletterdheid en de andere thema's [binnen het sociaal domein](#) (Gezondheid, Werk, Preventie, etc). Collega's met die onderwerpen in hun portefeuille hebben dus ook met laaggeletterdheid te maken. Lees het verslag van de sessie 'Integrale aanpak'.
- Vergeet de medewerkers van je eigen gemeenteorganisatie niet. Werken er bijvoorbeeld bij de buitendienst mensen met beperkte basisvaardigheden?
- Sluit aan bij bestaande activiteiten. Geef tijdens een markt op het schoolplein bijvoorbeeld ook informatie over taalscholing.
- Zorg dat je dicht bij de doelgroep bent. Ga dus de wijk in en betrek mensen die (mogelijk) contact hebben met mensen met beperkte basisvaardigheden. Bijvoorbeeld medewerkers van buurthuizen, vrijwilligers van de VoorleesExpress, lokale mkb'ers, de leidsters van de kinderopvang, gezinsondersteuners etc. Leer hen de vaardigheden om laaggeletterden te herkennen en door te verwijzen naar taalscholing.
- Zorg dat je de hele keten goed borgt. Weet dus wat er gebeurt als iemand wordt doorverwezen naar taalaanbod. Is dat (nog) niet duidelijk? Bezoek de verschillende organisaties en kijk wat er in de praktijk gebeurt. Zodat je samen kunt leren.

- Zoek contact met gemeenteambtenaren uit andere gemeenten die ook de regie hebben op het thema laaggeletterdheid. Iedereen worstelt met dezelfde problemen. Ervaringen uitwisselen helpt!

Goede voorbeelden uit andere gemeenten:

- Laat jonge ouders hun kinderen meenemen naar scholing zodat ze geen opvang hoeven te regelen.
- [Slimme Beren project](#) - Stimuleer taalontwikkeling en woordenschat bij kinderen met digitale prentenboeken.
- [Boekstartcoaches](#) informeren ouders op het consultatiebureau op een laagdrempelige manier over het belang van voorlezen.

- Organiseer camouflagecursussen. Dit zijn cursussen die aansluiten op de directe leerbehoefte van je doelgroep en waarin je de verbetering van basisvaardigheden verwerkt. Bijvoorbeeld cursussen online daten of leren fietsen. Op ikwildatleren.nl staan veel cursussen.
- Zoek verbinding met andere thema's binnen het sociaal domein. Er is bijvoorbeeld een verband tussen laaggeletterdheid en beperkte gezondheidsvaardigheden. Vanuit die invalshoek kun je de Jeugdgezondheidszorg of huisartsen betrekken (eventueel vanuit het Nationaal Preventieakkoord of de Gecombineerde Leefstijlinterventie (GLI))
- Zet het UWV in als vindplaats.
- Open een leerwerkloket in de bibliotheek.
- Plan ieder jaar in de [Week van Lezen en Schrijven](#) met alle taalaanbieders samen activiteiten. Het levert cursisten, vrijwilligers én een goede onderlinge sfeer tussen de taalaanbieders op.

Meer weten?

- In de [handreiking 'Kwaliteit bij de aanpak van laaggeletterdheid'](#) lees je nog veel meer over de werving van de NT1 doelgroep.
- Het Expertisepunt Basisvaardigheden zet [drie instrumenten](#) om de doelgroep in kaart te brengen op een rij.
- Voor de thema's 'werk en werkzoekenden' en 'schulden en armoede' zijn handige [gesprekskompassen](#) beschikbaar. Deze kompassen geven professionals en beleidsmakers praktische tips over hoe je laaggeletterden kunt herkennen, bereiken en activeren.
- Lees terug: '[Werving NT1... dat doe je niet alleen: sleutel tot succes](#)'
- [Geletterdheidinzicht](#) (voor cijfers en handreiking doelgroepenanalyse)
- Over Klasse: [Ikwildatleren.nl](#) (ook voor de leerwensen en camouflageaanbod)

We organiseren de sessies voor gemeenteambtenaren in samenwerking met onze partners VNG, Divosa en Tel mee met Taal. Leer ook van de andere sessies:

[artikel Integrale aanpak](#)

[artikel Financiële middelen](#)

[artikel Met je doelgroep ontwerpen](#)

Kun je wel wat hulp gebruiken bij het vinden en bereiken van laaggeletterden? Neem dan contact op met [onze adviseur in jouw regio](#).